

HÄMEENLINNAN OSAHANKE: HÄMEENLINNAN IKÄPOLIITTINEN STRATEGIAPROSESSI

Pauli Alin

Johdanto

Hämeenlinnan ikäpoliittisen strategian strategiaprossia tutkiva ja kehittävä osahanke toteutettiin syksyllä 2006. Osahankkeessa luotiin prosessimalli, jonka avulla Hämeenlinnan vanhustyölle laaditaan uusi poikkihallinnollinen strategia. Prosessimalli on otettu Hämeenlinnassa menestyksekkäästi käyttöön keväällä 2007.

Tavoitteet

Osahankkeen tavoitteena oli tuottaa ikäpoliittinen strategiaproessimalli, ”tukeva selkäranka.” Keskeistä mallissa on muun muassa asiakkaan tarpeiden määrittely, palveluntuottajien mukaan saaminen ja strategiaproessin kulku.

Asiakkaan tarpeiden määrittely havaittiin hankkeen edetessä tehtäväksi, joka Hämeenlinnan on syytä tehdä itse, ja tähän teemaan ei varsinaisesti hankkeen puitteissa keskitytty. Strategiaproessin kulun hahmottaminen nousi sekä koko hankkeen että kehittämispäivän keskeisimmäksi tavoitteeksi.

Tutkimuksen vaiheet ja aineisto

Osahanke aloitettiin avaustilaisuudella Hämeenlinnassa 4.9.2006. Samalla sovittiin yhteisistä hankkeen tavoitteista ja toimintatavoista.

Prosessiin osallisten henkilöiden haastattelut suoritettiin syyskuussa 2006. Varsinaisia henkilöhaastatteluja tehtiin yhteensä 11 kappaletta, minkä lisäksi tutkijat vierailivat Uppsalatalon päiväkeskuksessa sekä palvelutalo Saariskodissa tutustumassa ikäihmisten ja näiden parissa työskentelevän henkilökunnan arkeen.

Prosessia hahmottava ns. alustava mallinnus järjestettiin Hämeenlinnassa 4.10.2006. Alustavan mallinnuksen tarkoituksena oli suunnitella varsinaisen kehittämispäivän tavoitteet ja kulku. Alustavaan mallinnukseen osallistui kolme SimLabin tutkijaa ja viisi Hämeenlinnan kaupungin edustajaa.

Kehittämispäivä järjestettiin SimLabin tiloissa Espoossa 15.11.2006. Päivään kutsuttiin Hämeenlinnan perusturvan keskeisimpiä sidosryhmiä sekä kaupungin oman organisaation sisältä että muualta. Päivän aikana toimijoiden ymmärrys sekä toistensa nykyisestä toiminnasta että uuden prosessin onnistumista edellyttävistä velvollisuuksista kasvoi. Päivässä kehitettiin

prosessia erityisesti neljän osa-alueen näkökulmasta: prosessin alkuvaiheen rakentaminen, vision luominen, strategisten linjausten luominen sekä strategian toteuttaminen.

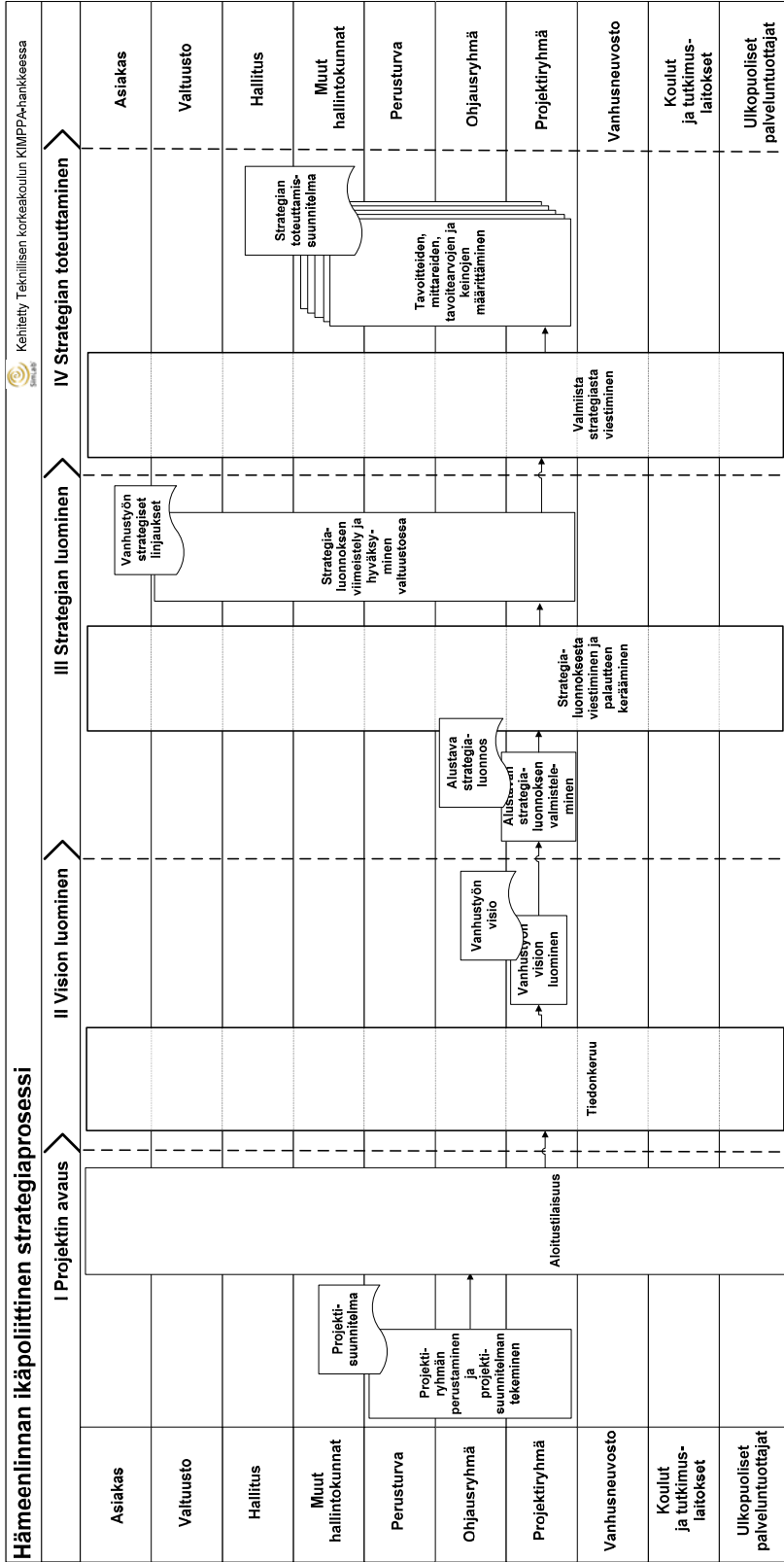
Tulosten analyysivaiheessa SimLabin tutkijat käsitelivät haastatteluissa ja kehittämispäivässä kerätyn aineiston. Aineiston analyysissä keskityttiin keskeisten prosessin haasteiden sekä ratkaisu- ja kehittämisehdotusten hahmottamiseen ja esittelyyn.

Kehittämispäivän ja haastattelujen tulokset esiteltiin Hämeenlinnassa 29.11.2006.

Tulokset

Osahankkeen tuloksena luotiin tavoitteiden mukaisesti hallintokunnat ja organisaatorajat ylittävä strategiaprosessimalli (Kuva 1). Haastattelujen ja kehittämispäivän pohjalta mallista toimitettiin projektiryhmälle sekä visuaalinen versio että lyhyehkö (16 sivua) työkirja strategiaprosessin toteuttamisen tueksi. Kehittämispäivän tuloksena sekä kaupungin ulkopuoliset palveluntuottajat että kaupungin sisäiset sidosryhmät onnistuttiin paitsi saamaan mukaan myös innostumaan ja sitoutumaan uuteen strategiaprosessiin. Tämän jälkeen oli syksyyn 2007 mennessä tapahtunut seuraavaa:

- Vanhustyön strategia –termi korvattiin ikäpoliittinen strategia -termillä
- Toisin kuin kehittämispäivän tuloksena ehdotettiin, varsinaista projektiryhmää ei kuitenkaan päädytty perustamaan. Sen sijaan projektinhallinnan yksinkertaistamiseksi oli käytössä ohjausryhmä, johon kuului kaikkiaan 28 henkilöä.
- Strategian luomisessa oli noudatettu kehittämispäivässä suunniteltua prosessia, toki muutamia asioita oli tiivistetty ja yksinkertaistettu.
- Prosessin aikataulutus oli luotu prosessimallin mukaan.
- Kehittämispäivässä ideoituun aloitustilaisuuteen oli kutsuttu suunnitellusti ihmisiä hyvin laajalti verkoston eri osista, yhteensä 170 henkilöä, joista paikalle pääsi 97.
- Tämän jälkeen strategiaprosessin kehityksestä vastaava projektinjohtaja Heli Eskolin syvensi aloitustilaisuuden näkökulmia ja teemoja ryhmähaastatteluin kevään ja kesän aikana. Yhteensä kahdessatoista ryhmässä haastateltiin 104 henkilöä, joista 74 oli vanhustyön asiantuntijoita ja ikäihmisiä 30.
- Ohjausryhmä oli lyönyt arvot ja vision lukkoon toukokuussa 2007 perusturvan oman vision, aloitustilaisuuden ja fokusryhmähaastattelujen pohjalta. Arvoiksi kirjattiin: ”Ihmisen kunnioittaminen ja luottamus, suvaitsevaisuus ja tasa-arvo, kumppanuus ja yhteisöllisyys.” Visioksi kirjattiin: 1) Hämeenlinna on hyvä kaupunki ikäihmisille, 2) Hämeenlinnalaisilla on mahdollisuus ikääntyä – osana yhteisöä, 3) Hämeenlinna mahdollistaa hyvät palvelut.
- Tämän jälkeen mietittiin strategisten linjausten yksityiskohtia. Tärkeimmät ikäpolitiikan strategiset linjaukset tiivistettiin suuremmiksi kokonaisuuksiksi: 1) ikäihmisten omien voimavarojen vahvistaminen ja osallisuuden tukeminen, 2) kotihoito ja omaishoito palvelurakenteen kulmakivinä, 3) panostaminen lähiympäristöön ja arkipalvelujen toimivuuteen, 4) asiakaslähtöinen, moniammatillinen yhteistyö ja toimivat hoitoketjut ja 5) toiminnan jatkuva arviointi ja kehittäminen osana jokapäiväistä työtä.
- Uuden strategian on tarkoitus olla valmis keväällä 2008.
- Tällä hetkellä näyttää siltä, että koko prosessi voidaan viedä onnistuneesti läpi mallin avulla.

Kuva 1. Hämeenlinnan ikäpoliittinen strategiaproessimalli

Hämeenlinnalaiset ovat kokeneet hankkeen seuraavasti:

- Koko hankkeen suurin anti on ollut prosessin hahmottaminen kokonaisuutena ”isolle seinälle.” Tämä on koettu erityisen hyödylliseksi verkoston sitouttamisessa yhteiseen strategiaan.
- Yleisesti ottaen koettiin, että kehittämispäivästä oli hyötyä uuden strategian laatimisen ja toteuttamisen kannalta.
- Sekä prosessikaavio että työkirja on koettu hyödyllisiksi ja ne ovat tukeneet työtä. Erityisesti prosessimallista selkeästi ilmenevä vaiheistus ja aikataulutus on koettu hyödylliseksi.